

Hatodik évfolyam

Magyar nyelv

A beszédhelyzethez (címezett, szándék, tartalom) és a nyelvi illem alapvető szabályaihoz alkalmazkodó beszédmód a kommunikáció iskolai és gyakorlati helyzeteiben. A nyelvi és nem nyelvi kifejezőeszközök helyes használata az élőbeszédben. Különböző témájú és műfajú szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása. Jól olvasható írás, az írásos szöveg rendezett elhelyezése. Elbeszélés, leírás, jellemzés, beszámoló készítése személyes élmény alapján. Szövegben a szavak szófajának felismerése megnevezése, a szófajok jellemzőinek, a szófajok helyesírására, helyes használatára vonatkozó szabályok ismerete és alkalmazása. Az irodalmi olvasmányokhoz, egyéb tanulmányokhoz kapcsolódó információk gyűjtése a könyvtárban, az adatok elrendezése és feljegyzése. Jártasság a korosztály számára készült lexikonok használatában.

Irodalom

Különböző témájú és műfajú szövegek értő olvasása, értelmes felolvasása. Olvasmánytartalmak összefüggő ismertetése az időrend, az ok-okozati összefüggések bemutatásával, a műfaj és a téma megállapítása. Rövid tárgyyszerű beszámoló a feldolgozott művekről: szerző, cím, téma, műfaj. Az epikai művekről néhány fontos adat megnevezése: a helyzet, a helyszín, a szereplők, a főhős életútjának állomásai, a cselekmény menete. Lírai művek formanyelvének (verselés, képiség) felismerése. Jól olvasható írás, az írásos szöveg rendezett elhelyezése. Elbeszélés, leírás, jellemzés, beszámoló készítése megbeszélte olvasmányok alapján. A személyes élmény néhány mondatos megfogalmazása az olvasott irodalmi művek szereplőinek jellemével, a műben megjelenített élethelyzetekkel, érzelmekkel kapcsolatban.

Angol

A1 szintű nyelvtudás:

A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva rövid történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.

Német

A1 szintű nyelvtudás:

A tanuló egyszerű hangzó szövegekből kiszűri a lényegét és néhány konkrét információt. Válaszol a hozzá intézett kérdésekre, sikeresen vesz részt rövid beszélgetésekben. Egyre bővülő szókinccsel, egyszerű nyelvi eszközökkel megfogalmazva rövid történetet mesél el, valamint leírást ad saját magáról és közvetlen környezetéről. Megért ismerős témákról írt rövid szövegeket, különböző típusú, egyszerű írott szövegekben megtalálja a fontos információkat. Összefüggő mondatokat, rövid szöveget ír hétköznapi, őt érintő témákról.

Matematika

- Tudják a négy alapműveletet elvégezni az egész számok körében a legegyszerűbb feladatokban

- Tudják a nem negatív törtek körében elvégezni a négy alpműveletet könnyen közös nevezőre hozható törtek esetén
- Tudják a négy alpműveletet végrehajtani tizedestörtekkel
- Tudják kisebb számok osztópárjait megkeresni
- Legyen képes egyszerű egyenes arányossági következtetések elvégzésére
- Tudjon a derékszögű koordináta-rendszerben tájékozódni, legyen képes adatokat leolvasni grafiknról, táblázatból
- Tudja megszerkeszteni háromszög, négyszög tengelyes tükörképét
- Tudjon szöget mérni, másolni, felezni
- Legyen képes két vonalzóval derékszöget és párhuzamos egyeneseket rajzolni
- Tudja megszerkeszteni szakasz felezőmerőlegesét
- Tudja sokszögek területét kiszámolni

Erkölcstan

Nyitottan fogadja a sajátjától eltérő véleményeket, szokásokat és kulturális, illetve vallási hagyományokat. Érzékeli, hogy a társadalom tagjai különféle körülmények között élnek, képes együttérzést mutatni az elesettek iránt, és lehetőségéhez mértén szerepet vállal a rászorulóknak segítségében. Megbecsüli a neki nyújtott segítséget. Tisztában van azzal, hogy az emberi tevékenység hatással van a környezet állapotára, és törekszik rá, hogy életvitelével minél kevésbé károsítsa a természetet. Ismeri a modern technika legfontosabb előnyeit és hátrányait, s felismeri magán a függőség kialakulásának esetleges előjeleit. Tisztában van vele, hogy a reklámok a nézők befolyásolására törekszenek, és kritikusan viszonyul a különféle médiaüzenetekhez. Érti, hogy a világ megismerésének többféle útja van (különböző világnézetek és világnézetek), s ezek mindegyike a maga sajátos eszközeivel közelít ugyanahhoz a valósághoz.

Történelem

A fejezet feldolgozása során a tanuló részesítse előnyben a kutató és a gyűjtőmunkát. Erre számtalan lehetőség adódik. Az összegyűlt anyagból készítsék el a tablót, naplót, beszámolót, kiselőadást, térképet, idegenvezetői program valamelyikét. Ismerje a tanuló a korszak idő és térbeli jellemzőit. Rendezzen társaival egy órai vagy órán kívüli kvízzjátékot. Tudjon választ adni arra, hogy miért nevezik ezt a korszakot a „vegyes házi királyok” korának. Ismerje és tudja ismertetni a korszak jeles kulturális és művészeti elemeit (Képes krónika és más kódexek, egyetem, festészet, szobrászat, építészet stb.) Kapcsolja össze a törökverő Hunyadi János személyén keresztül a kormányzó fogalmát, s a nándorfehérvári diadal jelentőségét. Pozsony, Kassa, Gyulafehérvár, Nándorfehérvár, Kolozsvár, Temesvár, Nagyvárad felismerése a térképen, hol van ma az említett város, mi volt a szerepe a tárgyalt korban, melyik város főváros ma egy másik országban stb. Tudjon választ adni arra, hogy miért tekintjük Mátyást az egyik legnagyobb magyar királynak. Tudja a tanuló az alapvető topográfiai követelményeket, tehát az Újvilág és az óceánok helyét. Tudja térképen

megmutatni, illetve vaktérképen berajzolni a nagy felfedezők (Kolumbusz, Díaz, Magellán) útját. Tudja szóban és írásban felvázolni az új termelőkultúra kialakulását és a 16–17. századi Európára gyakorolt hatását. Mutassa ki a tanuló, hogy az óriási vagyont felhalmozó, nyereségesnek ígérkező Spanyolország hogyan vesztette el vezető helyét Németalfölddel és Angliával szemben, s milyen szerepe volt ebben a reformációnak. Tudja a tanuló felsorolni és röviden bemutatni a legfontosabb új protestáns irányzatokat, s tudjon melléjük egy-egy országot rendelni, ahol a jelzett vallás először elterjedt. Tudja összefoglalni a polgárosodás és a polgári forradalom lényegét, s ezzel összefüggésben a tőkés társadalom kialakulásának folyamatát. Mutassa be a tanuló a 16–17. században kialakuló, illetve átalakuló államok (Nagy- Britannia, Hollandia, Belgium, Spanyolország, Németország) kora újkori és az említett államok mai állapota közötti kapcsolatot. Tudja a tanuló röviden elmondani a nagy fordulatot hozó korszak legjelentősebb társadalmi, vallási, tudományos változásait is azok összefüggéseit. Tudja a tanuló a három országrész, a legfontosabb várak, a három szabadságharc (Bocskai, Thököly, Rákóczi) topográfiai alapkövetelményeit. Tudjon a tanuló határozott különbséget tenni a három országrész között (társadalmi berendezkedés, adózás, továbbá a nagyhatalmakhoz való viszony alapján). Tudja felvázolni a vallások elterjedését, hatását, s azok okait. Tudni kell a választ arra a kérdésre, hogy Magyarországon miért nem ment végbe a polgárosodás, mint Nyugat-Európában, s mi vetette azt vissza. Meg kell tudni fogalmaznia a fejezet történelmi lényegét, hogy tulajdonképpen az 1526–1711 közötti szűk két évszázad hogyan határozta meg Magyarország fejlődését, jövőjét. Választ kell tudni adni arra a kérdésre, hogy a Bocskai-, illetve a Rákóczi-szabadságharc milyen eredménnyel járt, mi volt a máig ható kisugárzása. Mutassa be a tanuló szóban és írásban a 16–17. századi Magyarországot úgy, hogy helyezze el a korabeli európai politikai-társadalmi folyamatok között (például a spanyol örökösödési háború, a Török Birodalom fénykora, majd válsága, Nagy Péter kísérlete Oroszországban). Tudja térkép alapján megállapítani, hogy kik voltak a 19. századi Magyarország legnagyobb létszámú nemzetiségei, s hol, az ország melyik részén éltek. Tudjon a tanuló a feldolgozandó témák bármelyikéről önállóan következtetést levonni szóban és írásban. Ennek érdekében biztonsággal tudja használni a tankönyv és a munkafüzet szövegeit, forrásait, feladatait. Tudjon a könyvtárban kutatni, s újabb forrásokat feldolgozni. Készítsen önállóan kiselőadásokat, beszámolókat. Tudja a tanári magyarázatot reprodukálni, illetve a gyűjtött információkból tanári segítséggel egy adott téma vázlatát, majd teljes anyagát összeállítani. Ismerje a korszak legfontosabb időbeli és térbeli jellemzőit. Múzeumlátogatással (egyéni, családi, osztály) a korszak jellemző anyagi kultúrájáról vonhatnak le következtetéseket. Tudjon a tanuló képes albumok, ismeretterjesztő és játékfilmek, könyvek, források internetes anyagok révén újabb, a téma megértését segítő információhoz jutni. Tudja a tanuló az adott témakör legfontosabb üzenetét, nevezetesen az USA megalakulásának körülményeit felvázolni, másrészt az ipari forradalom hatását, a társadalom fejlődésének összefüggéseit elemezni. Tudjon a tanuló következtetni a 19. század első éveinek, Napóleont követő európai változásaira, az új európai rendből alakuló eszmeáramlatokra. Tudjon a tanuló önállóan vázlatot, kiselőadást, beszámolót készíteni, illetve azt szóban megadott témáról előadni. Tudjon a tanuló egyszerű táblázatokat, grafikonokat, diagramokat (kör és oszlop) készíteni. Tudja a tanuló a neves történelmi személyiségeket a megfelelő helyre tenni, cselekedeteiket, ha kell, tanári segítséggel pontosan jellemezni. Tudjon a tanuló térképeket összehasonlítani, vaktérképeket felismerni, megrajzolni. Tudnia kell, hogy ki kinek volt a kortársa. Tudja térképek alapján megállapítani (összehasonlítással), hogy azon területváltozás végbement-e vagy nem. Tudja térkép alapján megállapítani, hogy kik voltak a 19. századi Magyarország legnagyobb létszámú nemzetiségei, s hol, az ország melyik részén éltek. Tudjon a tanuló a források elemzése, képek, könyvek, fotók, prospektusok gyűjtése, múzeumlátogatás alapján önállóan következtetéseket levonni a forradalom és a szabadságharc kirobbanásának okairól. Tudjon a

tanári magyarázat után kiselőadást tartani, illetve tudja azt reprodukálni. Ismerje a korszak időbeli, térbeli jellemzőit. Tudjon önállóan tanulmányi kirándulást szervezni, amely terjedjen ki a helytörténeti és múzeumi látogatások tapasztalataira. Tudjon a tanuló munkafüzeti, vaktérképes feladatokat megoldani. Készítsen a csaták helyszínein fotókat, csináljon azokból tablót, vagy albumot. Rajzkészítés a ruhákról, fegyverekről.

Természetismeret

- Legyenek alapvető ismeretei hazai tájaink természetföldrajzi jellemzőiről, természeti-társadalmi erőforrásairól, gazdasági folyamatairól, környezeti állapotukról.
- Magyarország természeti szépségeinek, társadalmi eredményeinek megismerése erősítse a tanuló kötődését a természethez és hazájához. Ismerje fel személyes felelősségét az értékek létrehozásában és védelmében.
- Értse az élő és élettelen természet elválaszthatatlanságát. A hétköznapi tapasztalható jelenségek, folyamatok értelmezéséhez mozgósítsa természettudományos ismereteit és képességeit.
- Ismerje fel szűkebb és tágabb környezetében az emberi tevékenység környezeti hatásait. Anyag- és energiatakarékos életvitelével, tudatos vásárlási szokásaival önmaga is járuljon hozzá a fenntartható fejlődéshez.

Természettudományi gyakorlatok

A tanuló

- Ismerje és tudja használni a méréshez használt eszközöket.
- A mérési hiba határon belül tudjon pontos mérési eredményeket meghatározni az esetleges eltérések okát elemezni.
- Mérési eredményeit tudja átlátható formában rendezni és értelmezni.

Ének - zene

Zenei reprodukció- Éneklés: 15 óra

- legalább 10 újonnan tanult népdal (régi és új stílusú), valamint néhány klasszikus műdal szép, kifejező éneklése egyénileg vagy csoportosan
- Szózat éneklése társakkal együtt

Zenei reprodukció- Generatív (önállóan és/vagy csoportosan alkotó), zenei tevékenység:

3 óra

- Tanult dal ritmus oszttinátóval való kísérése
- Ismert ritmuselemek adott metrumban való alkalmazása, hangoztatása

Zenei reprodukció- Felismerő kottaolvasás, zeneelméleti alapismeretek: 5 óra

- Pontozott ritmusok, tizenhatodok, szinkópa, triola felismerése, jelölése ismert zenei anyagban
- Új üzemfajták, váltakozó ütem felismerése
- Könnyű, ismert dallamok lejegyzése betűkottáról hangjegyekkel
- Ötfokú és hétfokú dallamok éneklése szolmizálva kottából
- Ismerje fel, nevezze meg a hangközöket: prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv
- zenei abc-s hangok írása g-e” terjedelemben
- Ismerje fel a módosítójeleket, előjegyzéseket, tudja hatásukat egy kereszt, egy b-ig dúrban, mollban
- Hallás után ismerje fel a különböző előadásmódokat, dinamikai jelzéseket (parlando, rubato, tempo giusto, allegro)
- Tudjon magyar zenetörténeti műfajokat megnevezni, példákat mondani (históriás ének, kuruc kori és verbunkos dallamok)

Zenei befogadás, befogadói kompetenciák: 6 óra - Zenehallgatás: 7 óra

- Sorolja fel a klasszikus zenei stílus legfontosabb stílusjegyeit, zeneszerzőit, nevezze meg műfajait hallgatott művek alapján (énekes, hangszeres műfajok)
- Ismerje fel az ismétlődő zenei témákat és variációjukat a hallgatott műben- zenei formák (periódus, szonátaforma)
- A megszólaltatás módja szerint tudja megkülönböztetni a szimfonikus zenekar hangszercsoportjait, sorolja fel hangszereit
- Ismerje fel, ha verbunkos stílusú zenét hall

Hon-és népismeret

Tudja a tanuló a térképen elhelyezni településünket, ismerje az egyes történelmi korszakok jelentősebb régészeti emlékeit és régészeti feltárások helyszíneit Dolgozza fel Dr. Lévai Béla Lakóhelyünk Józsa című helytörténeti tankönyvben publikált forrásokat. Tudjon tablót, fogalomtáblát készíteni a megismert kulcsfogalmak alapján: helytörténet, veremház, régészet, téli napforduló, társasmunka, kaláka, aratás, szüret, fonó, tollfosztó, kukoricafosztó, vásár, pásztorünnep, keresztelő, leány-, legényélet, tímárok, mészárosok, szabók, fazekasok, szücsök, szappanosok, kerékgyártók, fésűsök. Tudja az elmélyítés érdekében a tanári magyarázatot reprodukálni. Készítsen a tanuló fotót a település fontosabb régészeti emlékhelyeiről (pl. az egykori Szent György templom alapja -, gyűjtsön képes anyagot!

Vizuális kultúra

- Tudja élményeit leegyszerűsítve ábrázolni, megjeleníteni.
- Eszközök tudatos megválasztása a munka során.
- Összetettebb természeti formákat tudjon látványszerűen ábrázolni.

- Koronként több alkotás felismerése és megnevezése, művészettörténeti példák elemzése megadott szempontok alapján.

Informatika

- Tudjon önállóan kommunikálni ismert programokkal.
- Segítséggel tudjon használni multimédiás oktatóprogramokat.
- Ismerje egy bemutatókészítő-program egyszerű lehetőségeit, tudjon rövid bemutatót készíteni.
- Legyen képes egy fejlesztőrendszer alapszintű használatára, ismerje az alaputasításokat.
- Legyen képes egy elektronikus levelezőrendszer önálló kezelésére.
- Legyen képes az interneten talált információk mentésére.

Technika, életvitel és gyakorlat

Tapasztalatok megfogalmazása a környezet elemeiről, állapotáról, a környezet átalakító tevékenység környezeti hatásainak felismerése, és az ezzel járó felelősség belátása. Tapasztalatok az ételkészítéssel, élelmiszerekkel összefüggő munkatevékenységekről. Ételkészítés és tárgyalgatás során a technológiák helyes alkalmazása, eszközök szakszerű, biztonságos használata. Elemi műszaki rajzi ismeretek alkalmazása a tervezés és a kivitelezés során. Az elkészült produktumok (ételek, tárgyak, modellek, termények) reális értékelése, a hibák felismerése, a javítás, fejlesztés lehetőségeinek meghatározása. Az ember közvetlen tárgyi környezetének megőrzésére, alakítására vonatkozó szükségletek felismerése, a tevékenységek és beavatkozások következményeinek helyes előzetes felismerése, az azzal járó felelősség belátása. A természeti és a tárgyi környezetben végzett tevékenységek biztonságossá, környezettudatossá, takarékosná és célszerűvé válása. A gyalogos és kerékpáros közlekedés KRESZ szerinti szabályainak, valamint a tömegközlekedés szabályainak biztonságos alkalmazása. A kerékpár karbantartásához szükséges ismeretek elsajátítása. Biztonságos és udvarias részvétel a vasúti közlekedésben. Tájékozódás közúti és vasúti menetrendekben, útvonalterképeken. Útvonalterv olvasása, készítése. Elemi mezőgazdasági ismeretek elsajátítása, és jártasság azok gyakorlati alkalmazása terén. A társakkal történő együttműködés képességének fokozatos fejlődése.

Testnevelés és sport

- Menet megindítása, megállás.
- Nyitódás, zárkózás helyben járással.
- Ismerje a gimnasztika legalapvetőbb szakkifejezéseit és vezényszavait.
- Hajtsa végre az indítás jeleinek megfelelő mozgáselemeket.
- Legyen képes a fiú 6 percig, a lány 5 percig egyenletes iramban kitartóan futni.
- Mutasson eltérést nekifutása távol- és magasugrás esetén.

- Helyből távolugrásban érjen el a fiú: 135 cm, a leány 130 cm-es teljesítményt.
- Kislabdahajításban érjen el a fiú: 22 m, a leány: 17 m-es eredményt.
- Növekedjék a teljesítménye.
-
- Segítségadás mellett legyen képes uralni testtömegét.
- Vállalja a támaszugrást tanári segítséggel.
- Biztonságérzet kialakítása függésben saját erőviszonyainak megfelelően.
- Legyen képes aktívan részt venni a játékban.
- Vállalja és szeresse a szabadtéri sporttevékenységet.
- Mutasson fejlődést önmagához viszonyítva.

Osztályfőnöki

Iskolai konfliktusok rendszerszerű megoldása, az iskolai követelmények szerinti normatartás.